

23.03.2017

[...]

Israelsk kontrol og palæstinensisk modstand

I løbet af totusind-tallet forværres situationen gradvis. Palæstinenserne var skuffet over, at staten som de var blevet lovet i Oslo-aftalen aldrig blev oprettet, og i 2001 brød den palæstinensiske intifada ud. Denne gang blev der udført hyppige selvmordsangreb i Israel, hvilket førte til, at den israelske hær strammede grebet om Vestbredden og Gaza betydeligt. Specielt gik det ud over bevægelsesfriheden, idet palæstinenserne måtte gennem et større antal kontrolposter og vejspærringer, når de ville rundt i området.

Israel fortsatte udbygningen af jødiske bosættelser på Vestbredden og i Østjerusalem, som palæstinenserne anser som deres hovedstad. Bosættelserne begyndte efter seksdagskrigen i 1967, og tiltog for alvor i løbet af 1990'erne. Meget religiøse jøder mener, at jøder er Guds udvalgte folk, og at de derfor har ret til at bo i hele det bibelske Israel. Vestbredden (Palæstina) og Østjerusalem er vigtige religiøse områder for troende jøder.

Flertallet af israelske bosættere er imidlertid flyttet til de besatte områder på Vestbredden, fordi den israelske stat tilbyder økonomiske goder så som skattelettelser og billige boliger i disse områder. I dag bor omkring en halv million bosættere på Vestbredden og i Østjerusalem. Bosættelserne er ulovlige i henhold til international lov, fordi de er bygget på palæstinensisk land, og fordi besættelsesmagten ikke har lov til at flytte sin egen civilbefolkning til områder, som de har besat.

Bygningen af bosættelserne på Vestbredden forbliver en af de største hindringer i fredsforhandlingerne mellem Israel og palæstinenserne. I dag står mange bygninger på Vestbredden tomme, da de bliver opført hurtigere end civilbefolkningen i Israel kan nå at flytte ind. Udbygningen af huse og udvidelsen af bosættelserne på Vestbredden stiger dag for dag, og betyder at landarealer og palæstinensiske byer på Vestbredden langsomt men sikkert indskrænkes.

Israelsk ekspansion

Samtidig fortsatte Israel udbygningen af ulovlige bebyggelse for israelere på besat området (på Vestbredden, en del af Øst-Jerusalem). Udbygningen i disse områder begyndte efter seksdagskrigene i 1967, og tiltog for alvor i 1990'erne.

Nogle bosættere mener jøderne er Guds udvalgte folk, og at de derfor har ret til at blive boende i hele det bibelske Israel, som inkluderer palæstinenserens Øst-Jerusalem samt Vestbredden. Disse er vigtige religiøse områder for troende jøder, og vigtige ideologiske områder for nationalistiske israelere. Flertallet af israelske bosættere er midlertidigt flyttet til de besatte områder, fordi den israelske stat tilbyder økonomiske goder som skattelettelser og billige boliger i disse områder.

I dag bor der over 760.000 bosættere på Vestbredden (inkluderet Øst-Jerusalem). Bosættelserne er ulovlige i henhold til folkeretten, fordi de er bygget på palæstinensisk land. Udbygningen af bosættelserne er et tydeligt tegn på at Israel stadig vælger ekspansion og besættelse fremfor fred og sikkerhed.

I 2005 bestemte Israel at trække alle sine styrker og fra bosættelserne i Gazastriben. Israel byggede i stedet en mur rundt om området, og beholdte derved kontrollen over ind- og udkørsel af både mennesker og varer. FN anser derfor Gazastriben for fortsat at være under Israelsk besættelse.

Dreng i flygtningelejren Aida i Bethlehem, der cykler langs israelernes mur, der forhindrer palæstinenserne på Vestbredden i frit at bevæge sig mellem Israel og Palæstina. 2003, UN Photo/Stephenie Hollyman.

Opførelsen af Muren

I løbet af 2000-tallet blev der gennemført flere forhandlingsforsøg – både i Taba og Annapolis. Dog uden at det har ført frem til nogen løsning. På

israelsk side blev det hævdet, at der ikke fandtes nogen palæstinensisk forhandlingspartner, og at det bedste de kunne gøre var at prøve at afslutte konflikten på egen hånd.

Dette betød, at statsminister Ariel Sharon i 2005 trak alle israelske styrker og bosættere ud fra Gaza og byggede i stedet en mur omkring Vestbredden. Muren strækker sig i dag langt ind i Vestbredden - og overskrider landarealer på den lovede palæstinensiske grund - og gør samtidig, at palæstinenserne ikke kan bevæge sig frit mellem Palæstina og Israel uden at skulle gennem Israels militære checkpoints. FN har fordømt muren, og den Internationale Domstol i Haag har vedtaget, at opførelsen af muren er i strid med international lov.

Ved at opføre Muren, beholdt Israel dermed kontrollen over ind- og udrejse af både mennesker og varer. Ligeledes gennemførte Israel med jævnemellemrum militæroperationer mod Gaza-striben. Hamas og andre militante grupperinger i Gaza svarede med at affyre raketter mod det sydlige Israel. Raketterne har ikke ført til store tab af menneskeliv, men de udgør en konstant trussel for dele af den israelske befolkning der bor i Sydisrael.

Gaza-krigene

I midten af 2008 ophørte en skrøbelig aftale om våbenhvile mellem Israel og Hamas, uden at partnerne kunne komme til enighed om en ny aftale. Begge beskylder hinanden for at have brudt aftalen først. Den 27. september 2008 startede Israel et omfattende luft- og jordangreb mod Gaza, hvilket resulterede i, at 1.400 palæstinenser og 13 israelske soldater blev dræbt. Gaza-krigen rystede store dele af det internationale samfund, og Israel blev beskyldt for en voldsom reaktion udenfor proportioner. Krigen varede i 25 dage, og Gaza blev lagt i ruiner.

To måneder efter Gaza-krigen sluttede, var der valg i Israel, hvor Benjamin Netanyahu blev valgt til ny statsminister. På trods af løfter fra USA og præsident Obama om at få fart på fredsprocessen, har Israel fortsat sin isolation af Gaza og bosættelserne på Vestbredden. Den palæstinensiske selvstyremyndighed har indledt et omfattende statsopførelsesprojekt for at sikre, at alle de nødvendige institutioner er på plads. I 2011 var dette arbejdet kommet så langt, at der fra flere sider blev erklæret, at en palæstinensisk stat ville være levedygtig.

I sommeren 2014 brød endnu en krig ud mellem Israel og Palæstina på Gazastriben. Israel begyndte d. 8. juli 2014 en såkaldt "Operation Protective Edge" som svar på raketangreb fra militante palæstinensere. Fire dage efter opfordrede FNs Sikkerhedsråd parterne til at indstille fjendtlighederne.

D. 17. juli blev en humanitær våbenhvile afbrudt i utide, og Israel igangsatte den første landoffensiv i over fem år. Tre dage efter blev endnu en humanitær våbenhvile afbrudt. Det blev en af de blodigste dage i konflikten med over 140 dræbte palæstinensere og 13 israelere.

Trods opfordringer til en uges våbenhvile fra FNs generalsekretær Ban Ki-moon og USA's udenrigsminister John Kerry, gik Israel og Hamas kun med til en 12 timers våbenhvile d. 25. juli 2014.

Den 27. juli rundede antallet af døde palæstinensere 1000 efter en rolig dag. 30. juli ramtes en FN pigeskole af israelsk bombardement, og fire dage efter blev endnu en FN-drevet skole ramt. Denne blev den tredje bombede skole under konflikten. Det skabte voldsomme reaktioner verden rundt. FNs generalsekretær Ban Ki-moon opfordrede til 'at galskaben stoppes'.

26. august forhandlede der med hjælp fra egyptiske forhandlere en tidsbegrænset våbenhvile på plads mellem Israel og palæstinenserne. Denne aftale indebar blandt andet, at palæstinensiske fiskere må sejle længere ud, sikkerhedszonen inden i Gaza mindskes, blokaden til Egypten hæves, dele af grænsen mellem Israel og Gaza åbnes, og Israel officielt tillader at nødhjælp og byggematerialer kan komme ind i området. Grænserne skal administreres af den palæstinensiske leder Mahmoud Abbas' styrker, i stedet for Hamas' styrker, som tidligere har administreret grænserne.

Denne konflikt stod på i 50 dage og krævede over 2140 palæstinensiske og 73 israelske liv.

Trods våbenhvilen er spændingerne mellem parterne genopblusset, og i midten af november 2015 blev fem israelere dræbt, da to mænd bevæbnet med økser og knive angreb en synagoge i Jerusalem.

Den israelske by, Sderot, støder ind til Gazastriben, og bliver regelmæssigt ramt af palæstinensiske raketter. Denne planteskole har bygget en raketsikkert tag (Foto: Ida Jørgensen Thinn).

En tredje intifada?

I oktober 2015 eskalerede volden mellem israelerne og palæstinenserne, specielt i Øst-Jerusalem. Det palæstinensiske oprør mod Israels besættelser og militær, er bl.a. kommet til udtryk gennem flere knivangreb mod israelere. Israels modreaktion har bl.a. været udenomretslige henrettelser, dvs. at mistænkte gerningsmænd er blevet skudt og dræbt på gaden, i stedet for at blive arresteret og retsforfulgt. Andre mistænkte palæstinensere, samt deres familier, er blevet udvist fra Øst-Jerusalem og fået ødelagt deres huse. Palæstinensiske børn, specielt i byen Hebron i det sydlige Palæstina, bliver i stigende grad tvunget ud af deres hjem om natten af israelsk politi eller militær, og bliver enten afhørt eller fængslet uden videre forklaring eller på ubestemt tid. Ofte er den officielle baggrund for arrestationerne, at børnene har kastet sten mod israelske soldater. Mange internationale og israelske organisationer har fordømt israelske styrkers varetagelse af palæstinensiske børn uden at videregive forældrene en baggrund for arrestationerne.

Det er først og fremmest palæstinenserens frustration og fortvivlelse over den israelske besættelsespolitik som er forklaringen til palæstinenserens oprør. Palæstinenserne har i løbet af 2015 oplevet en optrapning af den israelske politik om at nedrive palæstinensiske huse for at bruge grunden til israelernes fordel. Israel ødelægger palæstinensiske huse enten som kollektive straffetiltag (som er en type krigsforbrydelse), eller som en praksis for at fjerne palæstinenserne fra området (i tråd med zionismen).

Amnesty International hævder at ødelæggelsen af palæstinensiske huse også må ses i sammenhæng med udvidelsen af israelske bosættelser og Israels plan om at gøre det palæstinensiske Øst-Jerusalem til en del af Israel.

Oprøret i efteråret 2015 adskiller sig fra den første- og anden intifada, ved at de palæstinensiske angreb og protesterne ikke koordineres fra en palæstinensisk ledelse. De opstår på enkeltindividets eget initiativ. Protesterne er samtidig delvist rettet mod den palæstinensiske ledelse, som mange unge palæstinensere opfatter som begrænsende i frigørelseskampen.

Volden har fortsat med noget lavere intensitet i 2016.

En palæstinensisk dreng står uden foran et hus, der er blevet ødelagt af israelske bomber i byen Beit Lahia i Gazastriben. Billedet er taget timer før en våbenhvile mellem parterne skulle til at ende (Foto: EPA / Mohammed Saber).

Palæstinensisk stat i FN?

De palæstinensiske selvstyremyndigheder har gennem de sidste år gennemført omfattende statsopbygningsprojekter, for at sikre at alle nødvendige institutioner, en stat bør have, er på plads. I 2011 var man kommet så langt med dette arbejde, at Palæstina fra flere sider blev erklæret levedygtig som selvstændig palæstinensisk stat.

På trods af stærkt pres fra Israel og USA valgte præsident Mahmoud Abbas at søge FN's sikkerhedsråd om medlemskab i FN. USA har varslet at nedlægge veto ved en behandling af Palæstina som medlemsstat, og det er uklart når resultatet foreligger. Palæstinenserens plan B var at søge FNs generalforsamling om at opgradere sin status i FN til observatørstat uden fuldt medlemskab. Det fik de indvilget i november 2012. Palæstinenserne håber, at medlemskab i forskellige FN-organisationer vil bane vejen for, at det internationale samfund anerkender den palæstinensiske stat.

I slutningen af 2014 havde 135 lande i verden anerkendt Palæstina som stat. Det udgør 70 procent af FNs medlemslande og 80 procent af verdens befolkning. Hverken Danmark eller Norge er ikke blandt disse. Den

svenske regering meddelte i oktober 2014, at Sverige som det første EU-medlemsland vil anerkende Palæstina som selvstændig stat. Den danske udenrigsminister Martin Lidegaard fastholdt i oktober 2014, at Danmark foreløbig ikke anerkender Palæstina som en selvstændig stat.

FN's rolle i konflikten

Efter FN's oprettelse i 1945 blev den første fredsbevarende styrke sendt til Palæstina. Opgaven var at afslutte krigen mellem israelere og palæstinensere. Styrken er stadig i området med det samme mandat. Den består af både fredsobservatører og militærpersonel. Udover at forsøge at forhindre sammenstød mellem de stridende parter, overvåger styrkerne, at civilbefolkningen ikke udsættes for overgreb, og hvordan diverse fredsaftaler følges op. FN's styrker samarbejder med fredsstyrkerne i Libanon og Syrien.

FN har ligeledes sin egen organisation, UNRWA, som arbejder med palæstinensiske flygtninge. Gazas befolkning er fuldstændig afhængig af den bistand UNRWA giver.

FN har også sin egen koordinator for den såkaldte fredsproces (UNSCO), en del af Mellemøstkvartetten sammen med USA, Rusland og EU. Mellemøstkvartetten har forsøgt at finde en løsning på konflikten uden held. Det skyldes i stor grad mangel på politisk vilje til at lægge tilstrækkelig pres på Israel om at følge dets folkeretslige forpligtelser. Dette gælder specielt i USA, som er Israels vigtigste støttespiller.

I forbindelse med volden i Palæstina i efteråret 2015, foreslog Frankrig at indsætte en FN-styrke i Øst Jerusalem. Israel og USA afviste dette forslag.

FN's Generalforsamling og Sikkerhedsråd har vedtaget en række resolutioner, siden Israel blev oprettet i 1948. De fleste resolutioner har kritiseret den israelske besættelse af de palæstinensiske områder. Israel har valgt at overhøre kritikken, og Israel er i dag det land i verden, der har undladt at efterkomme flest FN-resolutioner. I FN's Sikkerhedsråd bliver de fleste resolutioner mod Israel stoppet af USA, der har veto i Sikkerhedsrådet.

FN's organisation for uddannelse, videnskab, kultur og kommunikation (UNESCO) accepterede Palæstina som medlem i oktober 2011, noget som styrker Palæstina i sit ønske om at blive en selvstændig stat i internationale forum. USA skar sit økonomiske bidrag til organisationen i protest.

Kilder: Uppsala Conflict database, Institutt for fredsforskning (PRIO), Aschehoug og Gyldendals store norske leksikon, FNs fredsbevarende operationer, FN-sambandet, BBC

<http://www.globalis.dk/Konflikter/Asien/Israel-Palaestina>